



**R. P. Ioannis De Lvgo Hispalensis, E Societate Iesv, In
Collegio Romano eiusdem Societ. olim Theologiæ
Professoris, nunc S. R. E. Cardinalis, Disputationes
Scholasticæ, Et Morales, De Sacramentis in ...**

Lugo, Juan de

Lugduni, 1652

2. Vtrum Corpus Christi habeat in Eucharistia eandem figuram, quam
habet in cœlo?
-

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82340](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82340)

*Respondet
primo.*

*Respondet se-
cundo.*

*27.
Reliqua om-
nia accidentia
à loco inde-
pendentia
sunt in Eu-
charistia.*

actualis extensionis, quo quidem caret corpus Christi in Eucharistia. Sed contra; primo quia hic modus variatur, quotiescumque corpus mutatur localiter; non enim differt ab ipsa actuali præsentia partium, ut probavi in Philosophia; ergo toties variatur quantitas, quod est contra omnes Philosophos. Contra secundo, quia antecedenter ad actua-lem extensionem datur in subiecto aliquid, ratione cuius debeat illi impenetratio cum alio corpore; hæc ergo erit quantitatis siue sit distincta à substan-tia, siue non. Quantitas enim secundum commu-nem modum loquendi appellatur illa radix proxima impenetrationis. Et iam reducitur res ad quæ-sitionem de nomine, in qua debemus seruare com-munem modum loquendi Philosophorum.

Hinc infero, reliqua omnia accidentia indepen-dentia à loco, quæ habet Christus in cælo, poni etiam in Eucharistia; quia in omnibus militat ead-em ratio vnionis, & connexionis naturalis cum corpore Christi. Illa autem, quæ dependent à tali loco, non possunt poni in Eucharistia, quia non possunt esse in alio loco, qualia sunt præsentia lo-calis, extensio partium, situs, quem habet, &c. quia hæc omnia includunt talem vocationem depen-dentem à tali loco. Petes, an corpus Christi habeat in Eucharistia eandem figuram, quam habet in cælo? De hoc dicemus sectione sequenti.

SECTIO II.

Utrum corpus Christi habeat in Eucharistia eandem figuram, quam habet in cælo?

*28.
Duplex figu-
ra organica
& situalis.*

Figura est duplex: alia organica, alia situalis. Figu-ra organica est talis vnio partium inter se, ratione cuius inter istam, & illam partem me-diant plures, vel pauciores, & ratione cuius pupilla oculi, verbi gratia, licet in Eucharistia non occupet spatium rotundum, taliter tamen habet partes vnitas, & dispositas, inter se, ut postulet extensionem localem circularem: nam licet omnes partes Chri-sti correspondeant eidem spatio, non tamen vnun-tur omnes immediate inter se, sed manus vnitur cum brachio, non cum capite, & caput cum collo, & non pede. Talis ergo vnio, & dispositio partium inter se, appellatur figura organica. Figura vero si-tualis, est talis dispositio partium in ordine ad lo-cum, quæ scilicet caput est sursum, pedes deorsum, manus ad latera; & sic de aliis. De figura organica, conceditur, eandem, quam Christus habet in cæ-lo, habere etiam in Eucharistia; quia licet ibi om-nes partes Christi sint in eadem parte spatij, habent tamen talem ordinem vnionis inter se, ut ratione illius caput sit immediatum collo, non manenti-bus, & ratione cuius etiam exigunt talem dispo-sitionem localem, si connaturali modo locentur. Vi-deatur Suarez *dist. 48. sect. 1. circa finem*. De hoc enim non potest esse difficultas.

*29.
Dubium est
de figura si-
tuali.*

Maius dubium esse potest de figura situali: hæc enim videtur esse accidens independens à loco: nam potest homo retinens eandem figuram situa-lem mutare diuersa loca, sicut & artefacta, clauis, v.g. vel vas aureum, retinet eandem figuram cla-uis, vel vasis, licet mutetur ab hoc loco in alium. Vnde aliqui Philosophi supponunt, figuram artifi-cialem esse aliquid distinctum ab aliis accidenti-bus naturalibus ac permanens in artefacto. Sic etiã multi Philosophi docent de situ, esse aliquid acci-dens modale distinctum ab *vbi*; nam homo sedens in lectica mutat successiue vocationem, & retinet semper eundem modum sessionis. Consequenter

ergo dicendum videtur figuram situalem esse ali-quod accidens independens ab hoc & illo loco, atque adeo quando idem corpus existens Romæ, replicaretur Neapoli, posset ibi habere eandem numero figuram situalem, quam habet Romæ, licet non possit habere ibi vocationem Romanam.

In mea sententiâ hoc facile explicatur. Sentio enim in primis, figuram artificialem non addere aliquid positum supra vocationes partium, sed esse tales vocationes partium cum talibus negationibus. Et quidem sententiam contrariam irridet Pereira *lib. 7. Philosoph. c. 3*. Nostra autem facile probatur, & ex-plicatur in statua lignea, vel lapidea, circa quam ars nihil profus efficit, nisi tollere aliquas partes, quibus ablatis, aliæ partes, quæ remanent, manent cum tali dispositione, & distantia inter se, ut eo ipso sit facta statua. Tunc ergo artifex nihil profus po-suit, sed abstulit vnionem partium remanentium cum illis, quas abstulit; ergo forma artificialis non est aliquid accidens productum de nouo per artem di-uerfum ab accidentibus, quæ sine arte haberent, sed vocationes talium partium cum negatione voca-tionum aliarum partium, quæ ablata sunt.

Confirmatur primo: tolle hoc accidens, quod di-cis productum de nouo in ligno: relinque has solum partes ligni in hoc loco, vbi nunc sunt, & sine alijs partibus, quæ abscissæ sunt, procul dubio manebit statua; ergo non est necessaria illa forma, quam su-peraddis. Confirmatur secundo, quia hæc forma artificialis statuae non est indiuisibilis; ergo est pars in parte ligni, & pars in alia parte. Accipio ergo par-tem minutissimam illius ligni, & peto, quodnam accidens peculiare sit in illa parte, quod non posset esse absque illa arte? Nullum plane; quia illa pars ligni cum omnibus suis accidentibus potest diuidi ab alijs partibus, & tunc non defert secum aliquid accidens, quod absque arte esse non posset; ergo in hac parte non est illud accidens peculiare superad-ditum, sed neque est in alijs partibus seorsum; ergo in nulla; ergo fatendum est, hanc formam artifica-lem nihil aliud esse præter dispositionem partium taliter inter se vnitarum, & distantium, hoc est, ta-les vniones, & vocationes partium cum negatio-nibus aliarum, dum enim hæc intelliguntur, suffi-cienter intelligitur perfecta statua.

Confirmatur tertio, & explicatur clarius in arte-factis, quæ sunt entia per accidens, & constant ex multis entibus completis non vnitis physice inter se, qualis est mensa v.g. vel scamnum, cuius artificij consistit in eo, quod vna tabula clauis sit confixa ligno. Peto enim, hæc forma artificialis superaddita in quo subiecto sit? Non quidem in tabula superio-ri, quæ intrinsece nihil debet de nouo ex eo, quod facta sit mensa; clauis enim, quo configitur, non est accidens intrinsecum tabulæ, ut subiectetur in ipsa: sed neque in pedibus mensæ recipitur hæc forma accidentalis, quia ligna illa eodem modo se habent intrinsece; nullibi ergo recipitur hoc accidens su-peradditum de nouo; quia nihil aliud est metaphy-sice loquendo forma mensæ, quam eadem figuræ partiales, quas tabula, & ligna antea habebant, ad-ditis clauis in tali loco. Quod clarius adhuc appa-ret, si absque clauis solum funibus colligentur par-tes artefacti. Item clarius apparet in exercitu artifi-ciose composito, & ordinato: peto enim illud artifi-cium, vbi resideat? An pars in vnoquoque militis, an totum in singulis? Nihil aliud dici potest, nisi quod sit aggregatum ex situ, seu vocationibus omnium mi-litum; quibus solis positis intelligitur perfecta, & artificiosa ordinatio, & dispositio totius exercitus.

Obiciunt: vestis, vel pileus perdidit præsentiam localem

localem, quando mouetur localiter ab vno loco in alium: & tamen non perdidit, sed retinet formam artificialem vestis, vel pilei; idem enim pileus manet in hoc loco, & in alio; ergo forma artificialis constitutiva pilei distinguitur à præsenti locali, & à distantia partium inter se. Respondeo, eodem modo perseverare formam vestis, vel pilei, quo perseverat distantia partium inter se: hæc autem metaphysice loquendo non perseverat eadem, cum non maneat eadem vbicatio partium, sed solum moraliter, & vulgariter; quo etiam modo manet eadem forma artificialis vestis vel pilei. Dicitur autem moraliter perseverare eadem, quamdiu post artificis operam sic manent partes inter se depositæ, vt absque nouo artificio possint similem distantiam, & proportionem ad inuicem retinere. Hinc est, existimari eundem calicem, & retinere consecrationem, quamdiu non frangitur; imo licet calix tornatilis sit, & ita possit cuppa à pede separari, & iterum coniungi absque nouo artificio; semper censetur manere idem calix, nec indiget noua consecratione, licet re vera per illam separationem non minus perdatur physice loquendo prior figura calicis, quàm si per fractionem fuissent partes separatæ; quo casu indigeret calix noua consecratione. Moraliter tamen, quando calix tornatilis est, censetur manere eadem forma artificialis, quia ex vi præcedentis artificij possunt partes facile redire ad similem distantiam, & proportionem inter se. Sic etiam Alba Sacerdotalis censetur esse eadem, etiam quando complicata est, licet tunc non retineat eandem figuram, & distantiam partium, quia nimirum adhuc ex vi præcedentis artificij possunt eius partes extendi, & habere similem figuram, & distantiam; si vero manicæ separantur, non censetur eadem alba, sed indiget noua benedictione, quando postea alliantur, quia indiget nouo artificio: secus esset, si manicæ ab initio non fuissent alliatæ, sed globulis sericis coniungerentur, ita vt separari, & coniungi facile possent, tunc enim semper censetur eadem Alba, nec indigeret noua benedictione propter illam manicæ separationem. Vides, quantum sit moralitatis in hac perseverantia eiusdem figuræ artificialis, licet physice loquendo eius intrinseca constitutiva varientur. Hoc modo olim explicui formam artificialem in 2. lib. *Physicorum*; quam doctrinam video postea placuisse Philosophis Recentioribus, quorum aliqui scripta sua typis mandarunt.

Eodem etiam modo, & propter easdem rationes dixi in Philosophia, extensionem actualem partium in ordine ad locum non esse aliquod accidens, quale ab alijs ponitur distinctum ab vbicationibus partium, quod idem perseveret, quando corpus localiter mouetur, sed esse ipsamet vbicationes partium; nam eo præcisè quod intelligatur caput in hoc loco, & collum in alio, ac singulæ partes in diuersis partibus spatij, ablato quocumque alio accidente, intelligitur extensio localis partium, sicut impenetratio actualis cum alio corpore non est accidens superadditum, sed talis vbicatio intrinseca vtriusque corporis in diuersis partibus spatij, & negatio vbicationis in eodem spatio. Sic etiam extensio actualis partium, quæ fere idem est, quod impenetratio actualis earum inter se, nihil est aliud, nisi vbicationes partium in diuersis partibus spatij, & negatio vbicationis earum in eadē parte spatij, nec oportet addere aliud accidens permanens positium, sed quando corpus localiter mouetur, censetur retinere eandem extensionem actualem localem partium, quia moraliter eandem distantiam habet absque vlla

P. Ioan. de Lugo de Sacramentis.

interruptione per inextensionem, seu penetrationem actualem earumdem partium inter se.

Eodem modo, & propter easdem rationes dixi in Metaphysica, situm non esse aliquod accidens positium physice distinctum ab vbicationibus omnium partium animalis, & loci: sedere enim hominem v. g. nihil est aliud quam partes animalis esse in talibus locis taliter distantibus inter se, & sedem esse in tali loco: his quippe positis & ablato quolibet alio accidenti positium, intelligitur homo sedere; dicitur autem homo sedens in lectica retinere eandem sessionem, quando mouetur lectica, quia retinet eam moraliter, non metaphysice, sicut de forma artificiali, & extensione locali dictum est.

His suppositis, facile iam explicatur, quam & qualem figuram corpus afferat secum ad Eucharistiam. Dicimus enim, habere ibi eandem figuram organicam, quam habet in celo: non tamen eandem figuram situalement. Nam figura organica est talis vnio partium inter se, ratione cuius exigit talem positionem in ordine ad locum: ex eo enim, quod partes pupillæ v. g. taliter inter se vniuntur, exigit talem positionem in spatio rotundo cum tali distantia partium à centro, &c. quam exigentiam, & rotunditatem organicam habet pupilla in Eucharistia; non tamen habet ibi rotunditatem, & figuram situalement, quia non occupat ibi spatium rotundum, sed omnes partes pupillæ penetrantur inter se. Sic etiam non habet ibi extensionem actualem localem partium, nec situm, quem habet in celo, quia extensio actualis localis, & situs includit tales vbicationes partium, quæ vbicationes cælestes non replicantur in Eucharistia, vt constat.

Dices, non omnis figura organica Christi consistit in vnione partium inter se: nam sanguis non vniuntur physice cum venis, sed continetur intra illas, sicut aqua in vase; quæ continentia non videtur esse aliud, quam talis vbicatio sanguinis, & venarum: ergo in Eucharistia, in qua sanguis non continetur intra venas, non datur tota figura organica Christi; non enim datur continentia organica sanguinis intra venas, nec habet ibi maiorem coniunctionem sanguis cum venis, quam cum capillis.

Respondetur, hanc etiam figuram organicam sanguinis, & venarum dari suo modo in Eucharistia; nam sicut ibi est oculus in capite, & non in pede propter vnionem continuationis, quam habet oculus cum capite, ratione cuius exigit ex se vbicationem proximam capiti, & non pedi: sic sanguis licet non habeat vnionem propriam continuationis cum venis, habet tamen exigentiam, quæ ex se exigit poni intra venas, & non in capillis; & venæ habent exigentiam continendi sanguinem, ita vt petant præsentiam localem fundantem talem propinquitatem ad sanguinem; quæ exigentia fundata in ipsa natura sanguinis, & venarum, dici potest figura organica sanguinis, & venarum.

Petes, an, si poneretur sacramentaliter vas aureum, vel crux, aut aliquod aliud arte factum sub speciebus panis, sicut ponitur caro Christi; an, inquam, poneretur vere sub speciebus forma crucis, vel vasis, an solum lignum, vel aurum? Ex dictis enim videtur sequi, ponendam solam materiam; quia forma artefacti sunt tales vbicationes, quæ ibi non ponerentur.

Respondeo, in aliquibus artefactis poneretur quidem etiam figura non situalis, sed organica; in alijs vero neutra. Prima pars probatur, quia globus, vel sphaera aurea v. g. sub speciebus panis haberet etiam rotunditatem organicam non minus, quam illam de facto habet pupilla oculi Christi. Sicut enim

35. Nec situm est accidens distinctum.

36. Facile iam soluitur quæstio proposita.

37. Instantia.

Dilectio.

38. Quæstio.

Satisfactio.

enim pupilla habet sub speciebus figuram, & rotunditatem organicam, quatenus ibi etiam eius partes taliter vniuntur inter se, vt propter talem vniionem, & tale temperamentum aliqua accidentia exigant occupare spatium rotundum: sic partes globi aurei propter talem vniionem, quam habent ad inuicem, & propter carentiam aliarum partium, & talem densitatem, & duritiem exigunt naturaliter occupare spatium rotundum; ergo non minus diceretur retinere suam figuram rotundam organicam, quam pupilla oculi de facto eam retineat.

39.

Secunda vero pars, quod scilicet aliqua alia artefacta neutram figuram retinerent sub speciebus, probatur in exemplo adducto crucis: cum enim crux constituitur per approximationem talem duorum lignorum, consequens est, vt sub speciebus panis, in quibus omnes partes crucis essent sibi æque proximæ, non esset magis figura crucis, quam alia; quia non esset aliqua vniio, vel aliquid aliud physicum exigens in actu primo ex se tale figuram magis quam aliam. Quod idem de mensa, scamno, & aliis similibus dicendum est: imo idem fortasse esset de imagine cereæ, quæ cum sit mollis, ex se non videtur magis exigere hanc figuram, quam illam; atque ideo nec organice fortasse retineret sub speciebus panis rationem imaginis, licet retineret tales vniiones partium inter se: quia cum eisdem vniionibus posset fortasse formari in aliam figuram. Sed de his satis.

SECTIO III.

Utrum totus Christus sit sub qualibet specie

40.
Suppositum
primum.
Concil.
Tridenti.

Philo.

Supponendum primo, totum Christum esse sub qualibet speciebus parte, separatione facta. Est de fide, vt constat ex Florentino in vniione Armen. ex Trident. sess. 13. cap. 3. & can. 3. & ex multis Patribus, quos afferunt Recentiores in presenti. Ad quod facit quod dicitur de Manna, quod erat figura Eucharistiæ, de quo refert Scriptura, quod qui plus collegerat, non habuit amplius; nec qui parauerat minus, reperit minus. Imo de semine coriandri (cui simile erat manna) refertur apud Philonem 2. *Allegor. Regum*, post medium, quod quamuis in minutas partes diuisum seminetur, tantundem excreuit de qualibet particula, quantum de integro grano, quia perfecta virtus saluatur in qualibet particula. Colligitur item ex facto Christi, qui consecratum calicem dedit discipulis diuidendum, vt singuli scilicet totum sanguinem biberent.

41.
Suppositum
secundum.

Prima ratio.

Secunda.

Supponendum secundo, etiam ante separationem esse totum Christum sub singulis partibus specierum; quod licet non sit tam expressum de fide sicut præcedens, est tamen omnino certum; & habetur fere expressum in Tridentino d. sess. 13. c. 3. in fine, & in cap. *Vbi pars*, de consecratione, dist. 2. & aliis. Et probatur facile; primo, quia si non esset totus Christus sub singulis partibus continuis, sed semel solum in tota hostia, ergo ideo quia omnes eius partes non possunt correspondere eidem spatio, ergo in exigua hostia non erit totus Christus: ad hoc enim etiam oportet ponere plures partes in eodem spatio. Secundo, quia si consecratur panis maior homine, Christus debet nimium dilatare, vt repleat totum illud spatium per vnicam præsentiam non replicatam; item nunc esset caput sursum, v. g. & pedes deorsum ex quo sit non omnibus partibus illius spatij rotundi correspondere corpus Christi, quia corpus humanum non potest habere talem situm, quo repleat spatium rotundum magnum,

nulla profus vacuitate relicta, nisi aliqua partes corporis ponantur in pluribus partibus illius spatij; vel nisi intelligamus ossa, & partes diores corporis Christi liquefieri, vt ad modum cereæ, vel melle possit recipere illam positionem rotundam hostiæ; quod indecens valde est.

Tertio, quia partes hostiæ separatæ singulæ continent totum Christum, ergo & ante separationem: Tertio, separatio enim non dat nouam consecrationem; item è contra, ponamus duos calices consecrari seorsim, & postea illas species coniungi; peto an per coniunctionem definat esse totus Christus sub singulis partibus? Si definit, ergo deficit veritas verborum consecrationis: nam de diuidia parte dictum fuerat esse totum sanguinem Christi. Si vero non definit, ergo iam tunc potest esse totus Christus sub partibus vnitis illius speciei, ergo posset etiam sub illis esse, licet vnica consecratione fuissent consecratæ. Dices, quando datur vnica consecratio, veritas verborum solum petit, quod in toto illo sit totus sanguis v. g. non quod in singulis partibus sit totus: sed contra, ergo etiam si separantur partes consecratæ, non debet per consecrationem poni totus sanguis sub singulis partibus; quia nec hoc exigebat veritas verborum.

Dicendum ergo est, totum Christum contineri sub singulis partibus specierum etiam continuis; nec aliud forsitan voluerunt Alciodoren, & Albertus, quibus opposita sententia communiter tribuitur; eos tamen excusat Valsq. *disp.* 188. c. 1. quia non dixerunt totum Christum non esse sub singulis partibus, sed non esse in illis ante separationem per plures præsentias, sed per vnā: quod quidem non pertinet ad materiam erroris; licet mihi probabilius sit, in singulis partibus specierum dari suam præsentiam partialem separabilem à præsentia, quæ est in aliis partibus; vt dixi supra *disp.* 6.

Contra hanc doctrinam insurgunt duæ difficultates; prima est, quia si totus Christus est in singulis partibus specierum: ergo cum partes specierum sint in infinitum diuisibiles, consequens est, vt Christus habeat infinitas præsentias, per quas illis omnibus corresponderet. Propter hanc forte difficultatem, Bonauentura, & alij dixerunt, Christum totum esse in partibus finitis, scilicet in eis solum, quæ attingunt minimum naturale requisitum ad consecrationem panis; Alij, licet talia minima naturalia non admittant, censent tamen, excogitari posse aliquam particulam panis adeo exiguam, vt licet habeat vere partes, non tamen possit diuidi, imo nec discerni ab homine, neque ab Angelo naturali virtute ob imperceptibilitatem partium: & sub huiusmodi particulis, quæ finitæ sunt, erit totus Christus, non tamen sub singulis earum partibus; quod dicunt sufficere ad saluandas loquutiones Patrum, de existentia Christi sub singulis partibus Eucharistiæ.

Re tamen vera hæc sententiæ non sunt probabiles; quia Patres in vniuersum loquuntur de omnibus partibus specierum quantumuis minimis. Deinde, quia si ponamus, hostiam habere septem particulas minimas, & diuideretur per medium, deberet diuidi vna particula minima, & in eius partibus diuisis, vel non maneret Christus, vel poneretur de nouo, cum antea non esset ibi nisi pars Christi. Denique incredibile est, illud, quod additur, posse esse adeo imperceptibiles partes alicuius particule, vt neque ab Angelo possint discerni: quomodo enim staret, Angelum illam comprehendere, si eius partes non discerneret.

Propter hæc est sententia aliorum, qui dicunt Christum